

HÅKAN
NESSER
CARMINE
STREETIN
SOIKEAT

TAMMI

HÅKAN NESSER

CARMINE
STREETIN
SOKEAT

SUOMENTANUT ALEKSI MILONOFF

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI - HELSINKI

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta ja Alfred Kordelinin säätiötä tuesta.

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS *Maskarna på Carmine Street*

ILMESTYI RUOTSISSA VUONNA 2009.

COPYRIGHT © HÅKAN NESSER, 2009

FIRST PUBLISHED BY ALBERT BONNIERS FÖRLAG, STOCKHOLM, SWEDEN

PUBLISHED IN THE FINNISH LANGUAGE BY ARRANGEMENT WITH BONNIER

RIGHTS, STOCKHOLM, SWEDEN

SUOMENKIELINEN LAITOS © KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI 2016

PAINETTU EU:SSA

ISBN 978-951-31-8925-9

I

1

New Yorkiin saapui neljä täyttä matkalaukkua ja kaksi tyhjää sydäntä.

Lause tuli mieleeni, kun kävelin lyhyen matkan Carmine Streetiltä kirjastoon Leroylle. Ei se ole ehkä lainkaan oikea johdanto tähän, mutta olen pähkäillyt alkulausetta tosissani jo useamman päivän. Ikään kuin se olisi jotain näin yksinkertaista; avain joka avaa tarinan, sinetti joka vain murretaan tai taikasana, jonka löydyttyä kaikki muu loksahaa kohdalleen kuin itsestään.

Sehän ei pidä paikkaansa. Tarinaa pitää synnyttää herkeämättä jokaisella uudella sivulla, kärsimyksen ja välillä ilonkin kautta, rivi riviltä ja sentti sentiltä, eikä oikoteitä ole. Juuri sillä tavalla aion kirjoittaa selvityksen viime vuosien ja tämän hetken tapahtumista, eikä se tule olemaan helppoa. En ole läheskään varma, johtaako se mihinkään, mutta aina ei ole vaihtoehtoja.

Enkä lupaa mitään. En yhtään mitään; tästä voi tulla yhtenäinen kertomus tai sitten jotain muuta.

Siitä on muutama viikko, kun löysin tämän New Yorkin kaupunginkirjaston pienen sivupisteen – The Hudson River Branch lukee seinässä James Walker Parkin puolella – ja olen sen jälkeen istunut muutamia tunteja päivästä kirjaston koruttomassa likaisenruskeassa

salissa. En koskaan samoja tunteja, aukioloajat vaihtelevat ja ainoastaan sunnuntaisin kirjasto on kokonaan kiinni. Mutta vaikuttaa siltä, että olen löytänyt hyvän paikan; itse kirjoitusympäristöllä on aina ollut minulle suuri merkitys ja nyt se on tuntunut tärkeämmältä kuin koskaan ennen.

On syksy. Syyskuun loppu mutta vieläkin erittäin lämmin. Kaikki puhuvat kovasti kasvihuoneilmioista, kolmatta vuotta peräkkäin, ja New York Times, jonka ostan ja luen neuroottisen tunnollisesti joka päivä, palaa teemaan säännöllisin välein. Vanha presidenttiehdokas Al Gore sai aiheesta jopa Oscarin ja ehkä asiassa on tosiaan perää. Ehkä maapallo on kiehumispisteessä ja kulkee kohti tuhoaan.

Winnien ja minun elämä on ollut raiteiltaan vähän vähemmän aikaa. Katastrofista on nyt kaksi kesää, suunnilleen seitsemäntoista kuukautta. Tulimme New Yorkiin elokuun alussa ja löysimme kämpän Greenwich Villagesta, kun olimme etsiskelleet asuntoa muutaman päivän ja karsineet joukosta monta törkeän kallista ja asuinkelvotonta rotankoloa. Pieni kattohuoneisto, johon lopulta päädyimme, on sekin törkyhintainen mutta sentään siisti ja asuttava.

Neljä täyttä matkalaukkua, kaksi tyhjää sydäntä. Laukut olemme tyhjentäneet, sulloneet niiden sisällön ahtaisiin vaatekaappeihin ja vinoihin lipastoihin, sydänten laita on miten on. Winnie sanoo, että aikoo ruveta taas maalaamaan tosissaan mutta haluaa työskennellä omassa rauhassa, ja siksi häivynkin kotoa joka päivä muutamaksi tunniksi. Ja tarvitsen itsekin omaa rauhaa, minun on saatava taas ote sanoista ja liitettävä ne yhteen merkitys merkitykseltä, minun on ruvettava pikkuhiljaa

tuottamaan jotain sen sijaan että vatvon vain jatkuvasti samoja ilottomia ja lohduttomia ajatuksia.

Jokainen kertomus hakee muotoaan ja löytää sen.

Tai kuolee.

Olen Erik Steinbeck, kaipa sen voi tuoda esiin jo nyt. Olen kirjoittamishetkellä kolmenkymmenenkahdeksan. Runsaat kymmenen vuotta olen voinut kutsua itseäni kirjailijaksi, mutta en ole kolmeen vuoteen julkaissut mitään. Tuotantoni käsittää vain viisi romaania, mutta kahdesta on tehty menestynyt elokuva, eli vaikka en saisi lähivuosina sanaakaan paperille, tulisimme toimeen taloudellisesti. Se on ainoa tulevaisuudenlupaus, jonka uskallan antaa. Emme kuole ainakaan nälkään ennen tämän epävarman romaanin viimeistä sivua.

Vaimoni Winnie on kuvataiteilija. Itse asiassa hän on tunnetumpi kuin minä ja tehnyt pitemmän uran, mutta toistaiseksi minä olen tuottanut enemmän voittoa. En oikein tiedä, miksi luettelen näitä tylsiä faktoja toimeentulostamme. Ehkä se juontuu vanhasta kalvinistisesta tilinteon tarpeesta tai sitten yritän vain lykätä sitä, mistä puhun joka tapauksessa vähän myöhemmin.

Olemme olleet naimisissa seitsemän vuotta. Seitsemäntoista kuukautta sitten nelivuotias tyttäreemme Sarah katosi ja sen takia olemme nyt New Yorkissa.

Sen takia olemme vieraantuneet toisistamme.

Tällaiset ovat kertomuksen lähtökohdat. Itse en nielisi niitä mukisematta, mutta jokin alkupiste täytyy aina löytää. Jostain on aloitettava.

Unohdan rahahuolet. Kun olen jo kiskomassa auki kirjaston raskasta porttia, päätänkin mennä jokivarteen kävelyille. Hudson River Parkiin kävelee viidessä

minuutissa. Tänä aamuna veden yllä on sumua; vastarannan New Jersey näyttää kuin tahtomattaan kauniilta ja siistiltä. Pysähdyn hetkeksi laiturin päättyyn, on lähes tyyntä, veneet ja proomut ovat hahmottomia ja liukuvat kuin painavat, muodottomat alkueläimet kellanvalkeassa usvassa. Minusta tuntuu, että sisimmäsäni näyttää samalta, ajatukseni ovat yhtä raskassoutuisia ja epätarkkoja, Winnien ajatuksista en osaa sanoa mitään varmaa, mutta luulen että hänen päässään liikkuu jotain muuta. Kirjoitan ”luulen”, mutta tarkoitan ”tiedän”. Varmaa on se, että olemme molemmat epätoivon partaalla, mutta epätoivon parras on pitkä ja seisomme kaukana toisistamme. Emme ylety toisiimme emmekä siis pysty edes hyppäämään käsi kädessä kalliolta tai sillalta, ja juuri siksi kaikki on vielä vaikeampaa kuin muuten.

Vieläkö jaksat minua? Winnie kysyi hiljattain. Vastasin, että toivon hartaasti että löytäisimme ratkaisun, mutta en voi vanna puhuneeni totta. Sanomme toisillemme kaikkea mikä kuulostaa sopivalta, emmekä ole rakastelleet kertaakaan Sarahin katoamisen jälkeen; joskus on vaikea tajuta, miksi tarraudumme toisiimme niin sitkeästi.

Kävelen Chelsean satamaan ja sitten Meatpacking Districtin ja West Villagen läpi takaisin. Ostan kahvin ja bagelin Hudsonin ja Barrow'n kulmassa olevasta delistä, ja istuessani kirjastossa pöytäni ääreen kello on varttia yli kymmenen.

Otan esiin mustan vihkoni ja kynät. Katson ulos korkeasta lyijylasi-ikkunasta; puissa Leroy'n varrella ei ole häivääkään keltaista, kesä todella jatkuu pitkälle syyskuuhun. James Walker Parkin pallokentiltä kuuluu

pelaajien huutoa ja kiroilua. Hörppään kahvia, haukkaan leipää ja tuijotan ensimmäistä tyhjää sivua.

Päätän hyväksyä lauseen matkalaukuista ja sydämistä, enää se ei tunnu yhtään niin tärkeältä kuin luulin. Mikä tahansa kelpaa.

Kohotan päätäni ja kohtaan herra Edwardsin katseen.

Herra Edwards on seitsemänkymppinen mies. Hän istuu syvemmällä salissa, hän on kanta-asiakas niin kuin minäkin ja hän näyttää kirjoittavan jotain. Hän on pitkä ja isokokoinen ja elinvoimaisen oloinen, vaikka on täysin kalju ja liikkuu vähän vaivalloisesti. Ilmeisesti hänen lonkkansa vihoittelee. Hänellä on pitkulaiset kasvot, voimakkaat leukaperät ja syvällä olevat silmät, ihonväristä päätellen suonissa voisi virrata latinalaisamerikkalaista tai länsi-intialaista verta. Varmaankin laimentuneena, enintään viidenkymmenen prosentin sekoituksena. Emme ole esittäytyneet, mutta olen kuullut henkilökunnan kutsuvan häntä herra Edwardsiksi. Niiden kahden viikon aikana, kun olen käynyt kirjastossa, hän on istunut paikallaan joka kerta. Tunnistamme toisemme, mutta tervehdimme toistaiseksi vain varovasti nyökäten.

Herra Edwards nyökkää kevyesti tänäkin aamuna; tajuan, että hän on huomannut kirjoittamiseni lähteneen käyntiin ja haluaa onnitella. Tai ainakin tehdä selväksi, että on pannut asian merkille. Lähentyminen on hyvin hienovaraista, mutta tunnen rinnassani häivähdyksen lämpöä ja luottamusta.

Sitä kestää vain sekunnin, korkeintaan kaksi; nyökkään takaisin ja rupean lukemaan, mitä olen tähän mennessä kirjoittanut.

Lähden kirjastosta puoli kolmelta. Istahdan kahvikupin kanssa Grey Dog -kahvilan terassille ja soitan Winnielle. Vinottain kadun toisella puolella on yksi meidän ikkunoistamme, mutta se on niin pieni ja niin korkealla etten näe siitä sisään. En pysty arvioimaan, onko Winnie kotona vai ei.

Winnie ei vastaa. Ajattelen, että se voi tarkoittaa melkein mitä tahansa. Winnie on ehkä kotona, mutta tekee töitä eikä halua vastata. Hän voi olla myös 36th Streetin uimahallissa; hän käy siellä vähintään kahdesti viikossa, pulikoi ja ui tuntikaupalla, hakee sieltä mahdollisesti helpotusta oloonsa, vaikkei sitä itse myönnä. Niin hän saattaa hyvinkin tehdä, tietoisesti tai tiedostamatta, Winniellä on aina ollut erityinen suhde veteen.

Tai sitten hänkin kuljeskelee kaupungilla. Ensimmäisinä viikkoina Winnie kävi päivittäin taidenäyttelyissä. Metropolitanissa ja Neue Galeriessa. Guggenheimissa ja Momassa ja Chelsean ja West Broadwayn gallerioissa. Mutta ei enää. Nyt hän maalaa itse, työstää ainakin neljää eri kangasta, jos olen laskenut oikein. Öljyä ja munaöljytemperaa. En ole saanut nähdä niitä vielä, niin se on aina ollut, ensitapaamisestamme lähtien. Kuva on tehty katsottavaksi, Winnie sanoo. Se on kuvan ainoa tarkoitus kun se on valmis, mutta kuvaa ei saa esitellä silloin kun sitä synnytetään. Eikö sama päde tekstiinkin?

Vastaan yleensä myöntävästi, sama pätee myös tekstiin. Sanojen täytyy tekeytyä hetki, ikään kuin asettua aloilleen, ennen kuin ne kestävät päivänvaloa. Niiden täytyy hyytyä, siihen ilmaisuun olemme päätyneet.

Kun soitan toisen kerran, Winnie vastaa. Hän on tulossa taiteilijatarvikekaupasta Canal Streetiltä. Kysyn, tulisinko häntä vastaan. Hän sanoo, että parempi jos en

tule, ja kuulen hänen ottaneen lasillisen tai pari. Ajattelen, että seitsemäs häpäivämme on melko tarkalleen kuukauden kuluttua.

En ole yhtäkkiä ollenkaan varma, selviämmekö sinne saakka.

2

Oli 25. marraskuuta 1999. Kolmas romaanini *Puutarhurin horisontti* oli ilmestynyt syyskuussa ja käynnissä oli kahdeksas kiertueviikko.

En tiennyt, monesko esiintyminen oli kyseessä, mutta olin alkanut tympääntyä yhä pahemmin sekä itseeni että kirjaani, jota jouduin esittelemään ilta illan jälkeen erilaisissa paikoissa eri puolilla maata. En erottanut enää yksinäisiä hotellihuoneita toisistaan enkä tämän päivän runsaslukuista yleisöä edellispäivän tai edellisviikon yleisöstä, mutta parina viime iltana olin sentään saanut seurakseni kolme muutakin kirjailijaa, jotka olivat suunnilleen samassa ahdingossa kuin minä. Oli helpompaa kun meitä oli monta, ainakin yritimme rohkaista toisiamme pitääksemme yllä hyvää tuulta ja niin sanottua hyvää meininkiä.

Nyt toki tiedän, että kaupungin nimi oli Aarlach, mutta en ole varma oliko se minulle selvää silloin kun menin lavalle marmoroituun puhujapönttöön suoltamaan taas kerran samoja sanoja, irrallisia huomioita ja helppotajuisia totuuksia elämästä ja sen perusedellytyksistä, joista olin puristanut jo niin paljon verta, että jokainen kuulija varmasti huomasi miten onttona sanat kumisivat.

Tiesin kuitenkin samalla, että kaikkea oli alusta asti sävyttänyt haastavuus, vakavuus ja aito kertomisen palo.

Niin olin halunnut ja siltä minusta oli tuntunut. Mutta millainen kertomus, millainen tarina kestää toistoa iltan jälkeen? Kuka voi suoriutua moisesta?

No, myönnettäköön, että niitäkin tarinoita ja kertojia löytyy. Epäonnistumisen tunteeni ei ole kenenkään muun syy. Ei ollut silloin eikä ole nytkään.

Paikka oli vanha, peruskorjattu art deco -tyylinen elokuvateatteri. Katsomossa oli tilaa neljälle- tai jopa viidellesadalle hengelle, enkä nähnyt ainuttakaan vapaata tuolia. Mutta kun noin neljäntoista minuutin puheen jälkeen ryhdyin jälleen kerran lukemaan kuuden minuutin katkelmaa kirjani toisesta luvusta, koin jotain merkillistä mitä en ole jälkeenpäin osannut ollenkaan selittää.

Sokeuduin yhtäkkiä. Teksti – sekä kirja että käteni, joilla pidin kirjaa, ja puhujapöytä ja koko neljä ja puolisataapäinen yleisö – katosivat kokonaan näkyvistä ja luulin vähän aikaa, että viimeinen hetkeni on koittanut. Että kuolen lavalle kesken esiintymisen. Saatoinpa pikaisesti maistaa makeuttakin tuossa synkässä ajatuksessa: vaikka romaanini ehkä unohtuvat kymmenessä, kahdessakymmenessä tai kolmessakymmenessä vuodessa, jokunen lukutoukka tulee varmasti muistamaan, miten päiväni päättyivät. Mainetta sekin.

Niin huonosti ei sentään käynyt. Puristin vasemmalla kädellä puhujapöydän terävää reunaa ja oikealla kirjaani, ja koska teksti oli lukuisten esiintymisten myötä syöpynyt mieleeni pienintä taukoa ja puolipistettä myöten, jatkoin lukemista kuin mitään ei olisi tapahtunut. Käänsin sivuakin oikeassa kohdassa, ja vasta jonkin ajan kuluttua – silloin minulla ei ollut aavistustakaan kohtauksen kestosta, mutta arvioin sen myöhemmin parin minuutin pituiseksi – näköni palasi.

Näin taas tekstin edessäni – ja kirjan ja käteni, jotka tärisivät hieman, mitä en ollut aiemmin tuntenut, ja valonheittimet ja parilla ensimmäisellä rivillä istuvien ihmisten kasvot – ja käsitin, että olin kokenut jotain hyvin poikkeuksellista.

Kenties merkin tai enteen, mutta jos näin on, en ole toistaiseksi likimainkaan ymmärtänyt, miten se pitäisi tulkita.

Puolen tunnin kuluttua – olin ollut viimeinen puhuja – istuimme jo ravintolan pöydässä niin kuin asiaan kuului. Analyysi, jälkipuinti, hautajaiset. Meitä oli kaikkiaan parisenkymmentä: kirjailijakvartetti, kourallinen järjestäjiä, pari kirjastovirkailijaa, muutama toimittaja ja kolme tai neljä puolisoa. Runsaan tunnin kuluttua seurue hajosi, kun osa halusi lähteä lepäämään, ja päädyin tumman kolmikymppisen naisen viereen. Hänen roolinsa ei ollut selvinnyt minulle illan aikana eikä hän myöskään selventänyt sitä mitenkään. Hän ei edes esitellyt itseään.

”Pidin kirjastasi todella paljon”, hän aloitti sen sijaan.

Tuollainen keskustelunavaus ei ollut siinä tilanteessa kovin epätavallinen, ja tyydyin vain kiittämään.

”Varsinkin yksi kohta teki minuun syvän vaikutuksen”, nainen jatkoi.

Mumisin vastaukseksi jotain välttelevää, koska minulle tulee sellaisissa tilanteissa aina epävarma ja vähän vaivantunut olo. Paljastettu ja valmis ruumiinavaukseen, kuten eräällä kollegalla oli tapana ilmaista asia.

”Se runo”, nainen sanoi. ”Onko sitä oikeasti? Kirjassa väitetään, että se on venäläisen runoilijan kirjoittama, mutta minä kyllä epäilen.”

”Olet ihan oikeassa”, sanoin.

”Oletko kirjoittanut sen itse?”

”Olen”, tunnustin. ”Otan vastuun siitäkin.”

Nainen tarttui käsivarteeni ja näytti keskittyneeltä. Hörppäsin viiniä. Olin kiusaantunut, mutta kieltämättä myös otettu.

”*Kuuden jalan syvyydessä*”, hän siteerasi. ”*Päivänkoitto pysäyttää kaksi sokeaa matoa.*”

”Joo-o”, sanoin. ”Niinhän se menee.”

”Ja sinäkö olet kirjoittanut sen?”

”Olen.”

Kiemurtelin tuolilla. Jokaista kirjaa voi pitää kahden ihmisen, kirjailijan ja lukijan, välisenä keskusteluna. Mutta entäs kun kirjan antama suoja putoaa pois ja keskustelijoiden etäisyys kutistuu olemattomaksi? Lävitseni pyyhkäisi tunkkainen tympääntyneisyyden aalto ja toivoin, että minulla olisi rohkeutta nousta ja häipyä. Minulla ei ollut.

Nainen huomasi ahdinkoni. ”Anteeksi”, hän sanoi. ”Ei ollut tarkoitus tunkeilla. Oli tökeröä tulla näin lähelle.”

Katselin ympäri pöytää samalla kun yritin rauhoittua. Muut olivat syventyneet keskustelemaan pienissä ryhmissä, osa oli sytyttänyt tupakan tai sikarin eikä kukaan kiinnittänyt mitään huomiota minuun tai tähän tunteuttomaan naiseen. Join taas viiniä.

”Kuka sinä olet?” kysyin ja laskin lasini pöydälle. ”Meitä ei ole taidettu esitellä.”

Nainen nauroi, mutta ei päästänyt irti käsivarrestani.

”Olet ihanan vanhanaikainen”, hän sanoi. ”Haluatko, että jätän sinut rauhaan?”

”En tiedä”, vastasin totuudenmukaisesti. ”En oikeasti tiedä. En ole tänä iltana ihan oma itseni, takana on monta rasittavaa viikkoa.”

”Haluatko, että jätän sinut rauhaan?” hän toisti.

Kun tutkin hänen kasvojaan, niiden ääriviivat sumenivat yhtäkkiä. Pelästyin että menettäisin taas näköni, mutta sitten kaikki palautui ennalleen, ja vasta silloin huomasin, miten kaunis hän oli.

”Mitä sinä minusta tahdot?” kysyin. ”Kuka olet?”

”Nimeni on Winnie Mason”, hän sanoi. ”Lähdetään pois täältä. Haluan keskustella kanssasi kunnolla.”

Parin minuutin kuluttua seisoimme sateisella jalkakäytävällä. Kaupunki oli Aarlach, kello oli varttia yli yksitoista illalla ja oli 25. marraskuuta 1999. Seisoin kadulla Winnie Mason -nimisen naisen kanssa.

VAHVATUNNELMAINEN RIKOSROMAANI PIKKUTYTÖN KATOAMISESTA

Kirjailija Erik Steinbeck ja hänen taiteilijavaimonsa Winnie muuttavat New Yorkiin jättääkseen taakseen kotimaan traumaattiset tapahtumat. Pariskunnan neljävuotias Sarah-tytär on kidnapattu puolitoista vuotta aiemmin, eikä hänestä ole sen jälkeen mitään havaintoja. Erik yrittää aloitella uutta kirjaansa ja tarkkailee salaperäisillä retkillä käyvää Winnietä, joka väittää itsepintaisesti, että Sarah elää. Samaan aikaan Erik saa selville uusia asioita vaimonsa menneisyydestä. Ehkä heidän muuttonsa juuri New Yorkiin ei ollutkaan sattumaa?

"EPÄILEMÄTTÄ YKSI NESSERIN PARHAISTA ROMAANEISTA."

SVENSKA DAGBLADET

"LUKUJUHLAA!"

GEFLE DAGBLAD

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789513 189259

84.2

ISBN 978-951-31-8925-9

